

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ ДОБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОМОДЕРНОГО ЧАСУ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЄВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми

Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
01 Освіта/Педагогіка
014 Середня освіта (Історія)
Середня освіта (Історія)

4

3 рік, V семестр

Вибіркові навчальні дисципліни, які вивчаються
понад обсяги, визначені навчальним планом ОП.
згідно з розкладом

українська

щовівторка 11.30-12.30 (304 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
Moodle, ZOOM, Google Meet).

кандидат історичних наук, доцент

Шара Любов Миколаївна

E-mail: ljuba_che@ukr.net

Тел.моб.: +38(099)52-57-558

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ¹

Навчальний курс «Історія країн Центрально-Східної Європи доби середньовіччя та ранньомодерного часу» розрахований на здобувачів вищої освіти історичних спеціальностей з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра.

¹ Детально про дисципліну див.: Moodle: «Історія країн Центрально-Східної Європи доби середньовіччя та ранньомодерного часу».

Навчальна дисципліна побудована відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS), нараховує 120 год., з яких 22 год. – лекційні заняття, 22 год. – практичні, 76 год. – самостійна робота. Курс структурований двома змістовими модулями:

1. Державотворення на Балканах (VII – XVII ст.).
2. Монархії балтійської та альпо-карпатської зон Центрально-Східної Європи у IX – XVII ст.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти фахових компетентностей, пов'язаних із розумінням сутності визначальних процесів в історії країн Центрально-Східної Європи та застосуванням їх під час професійної діяльності.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПШ	Компетентності
ЗК 02	Здатність зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області (середньої освіти, історії), її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.
ЗК 05	Здатність ефективно працювати одноосібно, у складі команди і в мультидисциплінарному оточенні.
ЗК 06	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
ЗК 07	Здатність спілкуватися державною мовою усно та письмово.
ФК 09	Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей.
ФК 10	Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.
ФК 11	Здатність обґрунтовано визначати роль України в загальноєвропейських та світових культурних процесах.
<i>Вивчення курсу «Історія країн Центрально-Східної Європи доби середньовіччя та ранньомодерного часу» дозволить сформувати цілісне розуміння всесвітньої історії, історії України, її місце поміж країн Європи та взаємозв'язки, відтак, значно поглибить наступні програмні результати навчання:</i>	
ПРН 02	Розуміння значення культури як форми людського існування, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.
ПРН 11	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.
ПРН 12	Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ
(перша частина)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	включно з					усього	включно з				
		л	пр	лаб	інд	срс		л	пр	лаб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Державотворення на Балканах (VII – XVII ст.).												
Тема 1-2. Візантійська імперія.	13	4	4			5						
Тема 3-4. Слов'янські ранньфеодальні держави на Балканах (VII-XV ст).	17	4	4			9						
Тема 5. Завоювання Балкан турками-османами (XIV-XV ст.).	4	2	-			2						
Тема 6. Балканські землі під владою Порти (XIV-XVII ст.).	6	2	-			4						
Разом за змістовим модулем 1	40	12	8			20						
Модуль 2. Монархії балтійської та альпо-карпатської зон Центрально-Східної Європи у IX – XVII ст.												
Тема 7. Чеське та Польське ранньфеодальні королівства (IX-XII ст.).	16	2	4			10	-	-	-			-
Тема 8-9. Держави альпо-карпатської зони (Угорська монархія, Волоське та Молдавське князівства) протягом IX – XVII ст.	23	4	4			15						
Тема 10. Формування Австрійської імперії. Становище залежних народів (XVI – XVII ст.).	21	2	4			15						
Тема 11. Річ Посполита: трансформування політичної та соціально-економічної систем (XVI – XVII ст.).	20	2	2			16						
Разом за змістовим модулем 2	80	10	14			56						
Усього годин	120	22	22			76						

Тематика практичних занять²

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1.	Культурна спадщина Візантійської імперії.	4
2.	Середньовічні монархії у період феодальної роздробленості (XII – XIV ст.).	4
Модуль 2		
3.	Експансійні процеси на території Центрально-Східної Європи у XIII – XV ст.	4
4.	Реформація у країнах Центрально-Східної Європи.	4
5.	Культурні здобутки польського та чеського народів за доби середньовіччя і ранньомодерного часу (XV-XVII ст.)	4
6.	Видатні постаті в історії країн Центрально-Східної Європи періоду середньовіччя та раннього нового часу.	2
Усього годин практичних занять		22

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків. Т.1. Чернівці, 2010.
2. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків. Т.2. Чернівці, 2011.
3. Войтович Л.В., Домановський А.М., Козак Н.Б., Лильо І.М., Мельник М.М., Сорочан С.Б., Файда О.В. Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С.Б.Сорочана і Л.В.Войтовича. Львів, 2011.
4. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів / Наук. ред. Л. Зашкільняк. Львів, 2002.
5. Зінько О., Калитко С., Кравчук О., Поп І. Нариси історії Чехії. Вінниця, 2017.
6. Історія Беларусі. URL: https://www.bsatu.by/sites/default/files/field/publikatsiya_file/istoriya-belarusi-posobie-dlya-inostr-stud.pdf
7. Історія південних і західних слов'ян / за ред. В.Ярового. Київ, 2001.
8. Історія Центрально-Східної Європи / за ред. Л.Зашкільняка. Львів, 2001.
9. Ковкель И., Ярмусик Э. История Беларуси с древнейших времен до нашего времени. Минск, 2000. 592 с. URL: <https://www.vsavm.by/wp-content/uploads/2013/02/751637.pdf>
10. Краткая история Белоруси. URL: <https://belarus24.by/articles/about-belarus/kratkaya-istoriya-belarusi/>
11. Кріль М. Історія Словаччини. Львів, 2006.
12. Крижановська О. Історія середніх віків: Вступ до історії західноєвропейського середньовіччя. Київ, 2004.
13. Острогорський Г. Історія Візантії. Львів, 2002.
14. Супричов О. Країни Центрально-Східної і Східної Європи. *Географія та основи економіки в школі*. 2009. № 3. С.34-41; там само. № 4. С.36-41.
15. Хома Н. Історія держави і права зарубіжних країн. Київ, Львів, 2003.
16. Хрестоматія з історії держави і права України. Київ, 2003.
17. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів/ упор. В. Яровий. Львів, 2001.
18. Цольнер Е. Історія Австрії. Львів, 2001.
19. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007.

² Методичні рекомендації та список літератури до кожного заняття див.: Moodle «Історія країн Центрально-Східної Європи доби середньовіччя та ранньомодерного часу».

Допоміжна література:

1. Абрамович С. Культура Візантії. *Світова та українська культура*. Львів, 2004.
2. Албанія. *Краєзнавство. Географія. Туризм*. 2009. № 34. С.4-9.
3. Баран В. Суспільний розвиток слов'ян у світлі етнографії, археології та історичних джерел *Історія в школах України*. 2006. №4. С.43-44; 2006. 5. С.45-47; 2006. 7. С.52-56.
4. Баран В. У пошуках прабатьківщини слов'ян. *Історія в школах України*. 2003. №1. С.29-34.
5. «Битва народів»: 600 Грюнвальдської битви. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/ukraine/2010/07/100716_grunwald_cherkas_oh
6. Богомільство. URL: <http://www.pravenc.ru/text/149507.html>
7. Боротьба за Прибалтику. URL: <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/2384>
8. Боротьба руського народу проти німецьких, шведських і датських феодалів. URL: https://studme.com.ua/1175100914060/istoriya/borba_russkogo_naroda_protiv_nemetskih_shvedskih_datskih_feodalov.htm
9. Візантійська архітектура. URL: <https://meget.kiev.ua/Statji/989-vizantijskaja-arhitektura/>
10. Візантійська художня література. URL: <https://apologet.kiev.ua/-838773314/63-pravoslavni-poglyad/1095---.html>
11. Візантійські джерела. *Хроніка 2000*. 2000. № 33. С.138-142.
12. Візантійський ісихазм. URL: <http://psylib.org.ua/books/torch01/txt17.htm>
13. Візантійський ісихазм та давньоруська печерна аскеза. URL: <http://www.istorya.ru/referat/referat3/0249.php>
14. Вирський Д. Богомільство. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Bogomylstvo
15. Головін Ю. Ян Гус, його життя і діяльність. *Історія України*. 2007. №7. С.9-15.
16. Друге Болгарське царство. URL: <https://studfile.net/preview/5603123/page:18/>
17. Друге Болгарське царство. URL: <http://litopys.org.ua/dvornik/dv08.htm>
18. Друге Болгарське царство в 40-70-х рр. XIII ст. URL: <https://studfile.net/preview/5118397/page:7/>
19. Європейська Реформація XVI ст.: історико-антропологічний вимір (до 500-ї річниці початку Реформації в Європі): матеріали міжнародної наукової конференції. Запоріжжя, 2017. 216 с. URL: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=10&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjnlKiXzNvnAhWiyKYKHTZ8A18QFjAJegQICRAB&url=http%3A%2F%2Fweb.znu.edu.ua%2Fhistory-society%2F%2Fpubl%2Fmarket-reformatsiya-Last.pdf&usg=AOvVaw3Jd_0bksjceyuQYTEHFzbk
20. Закарпатська реформатська церква: історія та особливості розвитку. URL: <https://r500.ua/zakarpatska-reformatska-tserkva-istoriya-ta-osoblivosti-rozvitku/>
21. Лісова Ю. Ісихазм у культурі Візантії кінця XIII – середини XV ст. *Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість*. Т. 4. Київ, 2003. С.162-165.
22. Махун С. Зірка на ім'я Рудольф або коли «розпався зв'язок часів»: правління Рудольфа II Габсбурга. *Дзеркало тижня*. 2006. №24. С.21.
23. Реформація в Польщі. URL: <http://litopys.org.ua/ohienko/oh04.htm>
24. Реформація в Чехії та її наслідки. URL: <http://litopys.org.ua/dvornik/dv11.htm>
25. Реформація і слов'яни. URL: <http://litopys.org.ua/dvornik/dv19.htm>
26. Рожко І. Ян Гус: «Не зречуся!» URL: <https://r500.ua/yan-gus-ne-zrechusya/>
27. Цебрій І. Особливості соціально-економічного та культурно-політичного розвитку польських і чеських міст в епоху Середньовіччя. *Історична пам'ять*. 2007. № 1. С.183-190.
28. Чорній В. Боснія і Герцеговина: з історії етносів і релігій. *Людина і світ*. 2001. №7. С.45-51.
29. Ціватий В. Міжнародно-політичні наслідки й фронтири Тридцятилітньої війни (1618-1648): історичний, дипломатичний та інституціональний дискурси / Вячеслав Ціватий // Наукові записки. Серія: Історія: збірник наукових праць/ гол. ред. О. А. Мельничук; Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. – Вінниця: Твори, 2019. – Вип. 27. – С. 88-96.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Викичення. URL: <https://history.wikireading.ru/195437>
2. Історія та гуманітарні науки. URL: <https://ukrhistoria.at.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
4. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua/dvornik/dv02.htm>
5. Східна література. Середньовічні історичні джерела Сходу і Заходу. URL: <http://www.vostlit.info/>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Здобувач вищої освіти має право:

- безперешкодно висловлювати власну точку зору у письмовій чи усній формі за умови достовірної наукової аргументації;
- ініціювати дискусії та виносити на загальне обговорення контроверсійні оцінки обговорюваних проблем;
- ставити запитання до доповідачів на семінарських заняттях, доповнювати й уточнювати їхні відповіді;
- пропонувати власні варіації виконання самостійної роботи;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу (у разі відсутності через хворобу або поважну причину – надати підтверджувальну довідку);
- не запізнюватися, мати належний зовнішній вигляд; під час занять не користуватися мобільним телефоном;
- старанно готуватися до семінарів; відпрацьовувати пропущені практичні заняття у визначений викладачем час;
- старости груп повинні контролювати своєчасне забезпечення семінарського заняття історичною картою або засобами для презентації (при потребі).
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені заняття дозволяється відпрацьовувати упродовж **семестру** (до початку екзаменаційної сесії), кожного вівторка, у час, визначений для консультацій (11.30-12.30 год) або, у разі дистанційного навчання, – через платформи Moodle, ZOOM і Google Meet.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися засад «Положення про академічну доброчесність у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGyYNpm5LPs/view)). У процесі навчання вимагається: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного і підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); вказання посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела матеріалів. Забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

ЗМ № 1				ЗМ № 2				Самостійна робота	Разом
Т 1-2	Т 3-4	Т. 5	Т 6	Т 7	Т 8-9	Т 10	Т 11		
16	16	3	3	13	16	13	8	12	100